

Honnan, merre...? Egy bíróságon bejegyzett fiókszervezet példája

ELEKES KÁROLY

Az RMKT országos szervezetének bejegyzését követően, Erdély magyarlakta városaihoz hasonlóan, sepsiszentgyörgyi székhellyel, 1990-ben Kovászna megyében is megalakult a magyar ajkú közgazdászok fiókszervezete, kezdetben 19 taggal. Kis létszámú szervezetünk az induláskor szerényen, de igen lelkesen fejtette ki tevékenységét, az országos szervezet szabályzatának megfelelően. A tagok havonta, a második hét csütörtöki napján, hívás nélkül találkoztak, amely alkalmakkor ismertették és megvitatták az áradat-méretekből megjelenő, gazdasági tevékenységet szabályozó törvényeket és kormányrendeleteket. Ezzel párhuzamosan fontos helyet kapott a könyvelési nyilvántartásban végbement változtatások ismertetése és gyakorlati példákkal történő szemléltetése, tekintettel arra, hogy a tagság egy része könyveléssel foglalkozott. Ez volt a tanulás időszaka.

Jóllehet a politikai tevékenységektől igyekeztünk mindvégig távol tartani magunkat, bizonyos vonatkozásban mégis közel kerültünk ahhoz. Így az első két törvényhozási ciklus időszakában (1990–1998) az RMDSZ Kovászna megyei parlamenti csoportja többször igénybe vette tagságunk szakmai szolgáltatásait a megjelenő törvénytervezetek elemzése és a jobbító javaslatok megfogalmazása érdekében. Ehhez természetesen az is hozzájárult, hogy a megyei szenátori irodának, később pedig parlamenti irodának vezetői fiókszervezetünk tagjai voltak. Így többek között megemlíthjük az 1991-ben elfogadott 18. számú, Földalapról szóló törvénytervezetet, valamint az 1997-ben elfogadott 169. számú, A mezőgazdasági földterületek és erdők tulajdonjogának visszaállításáról szóló törvény tervezetét.

A megye területén működő, fakitermeléssel foglalkozó vállalatok kérésére, szervezetünk többszörösen folyamodott a Mezőgazdasági, erdészeti, vízügyi és környezetvédelmi minisztériumhoz annak érdekében, hogy a 2000-ben elfogadott 73. számú, Környezetvédelmi alappal kapcsolatos törvény 8-as szakasz g) pontjának előírását változtassák meg, mivel e szabály értelmében a vállalatokat kétszeresen kötelezték a környezetvédelmi alap befizetésére. Közbelépésünk eredményeképpen, a 2005. december 22-én megjelent 196. számú sürgősségi kormányrendelettel a fenti törvény hibás előírását kiigazították.

Szervezetünk tagjai részt vesznek megyénk civilszervezeteinek rendezvényein, valahányszor igény mutatkozik ez iránt. Idesoroljuk a helyi adminisztratív szervek rendezvényeit is, a közbirtokosságok által szervezett szakmai találkozókat és másokat.

A törvényhozás második ciklusában, szervezetünk javaslatára, tagjaink közül parlamenti képviselőt választottak, aki később miniszteri teendőket is ellátott. A 2008–2012-es ciklusban hasonlóképpen az egyik parlamenti képviselő szervezetünk

tagja. Megemlítjük még, hogy szervezetünk tagjai közül egyesek a megyei és muni-
cipiumi tanácsban is részt vesznek.

A 2005. szeptember 23-án az RMKT által Székelyudvarhelyen megtartott XIV.
országos küldöttgyűlésén hozott határozat által teremtett lehetőség alapján szer-
vezetünk 2006. január 20-án, az országban elsőként, önálló jogi személyiséggel bíró
fiókszervezetté alakult.

Az önálló jogi személyiség megvalósítása lehetővé tette szervezetünknek, hogy
önálló gazdálkodást folytasson és a vállalkozások támogatásaiból befolyt pénzala-
pokból, a dologi kiadások fedezése mellett, ösztöndíjakat adományozzon szakkö-
zépiskolás tanulók és egyetemi hallgatók részére. Ennek a nemes gondolatnak a
jegyében szervezetünk tagsága 2007. szeptember 13-án megtartott gyűlésén elha-
tározta, hogy két ösztöndíjat adományoz, havi 150 lej összegben, szakközépiskolások
részére és négy ösztöndíjat, havi 300 lej összegben, a Babeş–Bolyai Tudomány-
egyetem sepsiszentgyörgyi kihelyezett Közgazdasági Karának hallgatói részére. Az
ösztöndíjakért benyújtott pályázatok elbírálása és az ösztöndíjak adományozása cél-
jából szervezetünk tagsága egy héttagú gondnokságot választott. Az ösztöndíjakat ta-
nulmányi eredmények és szociális rászorultság elve alapján egész iskolai évre
adományozzuk. Először a 2007/2008-as tanévben adományoztunk ösztöndíjakat,
amit a 2008/2009-es tanévben folytattunk. Az ösztöndíjban részesülők között, a Ko-
vászna megyei kedvezményezettek mellett, megtaláljuk a Hargita és Brassó megyei
tanuló fiatalokat is. Meggyőződésünk, hogy tevékenységünkben az ösztöndíjak lét-
rehozása és adományozása a legnagyobb és legnemesebb sikereink közé tartozik,
amit meg akarunk tartani, számában és összegében növelve.

Fiókszervezetünk tagságának létszáma a kezdeti 19-ről 2006. január 20-ig 34-re
emelkedett, ami azóta is gyarapodott, s 2008 végéig 82 tagot számlált. A létszám
növekedésével változott az összetétel és a tagság szemlélete is. Már kevesen vannak
közöttünk az alapító tagok közül. Számban gyarapodtunk, megfiatalodtunk, és ezzel
mentalitásváltás is bekövetkezett. Az alapító tagok által vallott „mit tehetek a szer-
vezetért” szemléletet felváltotta a fiatalok „mit kapok a szervezettől” szemlélet. Ez
talán a fejlődés, a társadalomban végbement változások eredménye. A kérdés jogos,
de a választ nem ismerjük. Nem tudjuk azt sem, hogy hogyan van máshol.

Ilyen helyzetben a fiókszervezet vezetősége igyekszik alkalmazkodni a kialakult
új körülményekhez. Olyan tevékenységeket szervez, amelyek vonzóak a tagság szá-
mára, egyformán kielégítik szakmai és kulturális igényeit. Így megemlítjük, hogy egy
év leforgása alatt négy szakelőadást szerveztünk tagságunknak, valamint a kis- és
középvállalkozások vezetői részére.

Az említett konferenciák témakörei: 1. Kereskedelmi Társaságok Törvénye a leg-
frissebb módosítások fényében, előadó dr. Titus Prescure, a Brassói Transilvania
Egyetem adjunktusa, az ügyvédi kamara tagja; 2. A valutaárfolyam ingadozásának
okai és ennek kihatása a gazdaságra, előadó Szécsi Kálmán, a Raiffeisen Bank regio-

nális igazgatója, az RMKT országos szervezetének alelnöke; 3. Pénzügyi turbulenciák? Hatása a román gazdaságra, előadó dr. Nagy Ágnes, egyetemi docens, a Román Nemzeti Bank vezetőtanácsának tagja; 4. Haladni szemben az árral. Vállalatvezetési stratégiák válságban, ahogy a nemzetközi szakirodalom látja, előadó Szécsi Kálmán, a Raiffeisen Bank regionális igazgatója, az RMKT országos szervezetének alelnöke.

Megemlítjük, hogy az Eurostat adatai alapján tagságunk részére gazdasági információs füzetet szerkesztettünk *A világ egyes országainak makrogazdasági adatai az ezredforduló utáni I. évtizedben* címmel.

Folyamatban van egy közgazdasági szakkönyvtár megszervezése, mely rendelkezésre fog állni, szervezetünk tagsága mellett, a szakközépiskolák tanulói és egyetemi hallgatók részére is.

A tagságnak a fiókszervezethez történő kötődésében fontos szerepet töltenek be a közös rendezvények. Ezek között megemlítjük az évente legalább két alkalommal megrendezett sporttalálkozót, a kerti összejöveteleket (garden party), a hagyományossá vált közgazdász farsangi bálakat, közvetített sportesemények közös megtekintését és más hasonló eseményeket.

Szervezetünk tagjai lelkesen érdeklődnek az RMKT országos vezetősége által évente megrendezett konferenciái iránt, amelyen minden alkalommal igen szép számban képviseltetik magukat. Ha viszont a szervezés teendői éppen szervezetünkre estek, akkor ezt a feladatot becsülettel elláttuk.

Az út, amelyet szervezetünk a megalakulásától eltelt tizennyolc év alatt megtett, nem volt hiábavaló, nehéz volt, de hasznos. A tagság odaadó tevékenysége, az elvégzett munka eredménye örömet és elégtételt nyújtott. A végzett tevékenységben mindvégig kiemelkedő szerepe volt a tagok szakmai képzésének, egybekötve egy kellemes közösségi környezet kialakításával, amely egyben a közösséghez való tartozás igényének kielégítését is szolgálta.

Úgy hisszük, hogy szervezetünk jó úton halad, a megtett út, az elért sikerek feljogosítanak a jövőbeni sikereink reményére, amelyhez szervezetünk összes tagjának hozzájárulását is elvárjuk.

Bekker Zsuzsa: *Illik-e magyarhoz csalfa kereskedés?*¹ – Könyvismertető –

KOVÁCS GYÖRGY²

A Magyar Közgazdasági Klasszikusok sorozatának újabb kötetével köszöntötte az önálló Közgazdaságtudományi Egyetem alapításának 60. évfordulóját Bekker Zsuzsa professzor úrhölgy, a Budapesti Corvinus Egyetem Közgazdasági Elméletek Története Tanszékének vezetője. A Tanszék tudománytörténeti vállalkozásba kezdett, amikor az ezredfordulón a magyar nemzetgazdasági gondolkodás története feltárásának munkálataihoz fogott, mintegy 130 évvel Kautz Gyula *A nemzetgazdasági eszmék fejlődési története és befolyása a közviszonyokra Magyarországon* c. korszakos jelentőségű művének megjelenését követően, melynek eredményeként született a *Magyar közgazdasági gondolkodás (a közgazdasági irodalom kezdeteitől a II. világháborúig)* c. kötet. 2001-ben indult útjára a Magyar Közgazdasági Klasszikusok sorozat, melynek eddigi nyolc kötete XIX. és XX. századi szerzők munkásságáról adott képet, így többek között Kossuth, Kautz Gyula, Heller Farkas vagy Navratil Ákos nemzetgazdasági írásaiba nyerhettünk betekintést, időben legkorábbra Berzeviczy Gergely 1818–19. évi munkájára visszatekintve.

A sorozat most megjelent kilencedik kötete távolabbi időbe nyúlik vissza, s a XVII. és XVIII. század magyar nyelvű gazdasági irodalmába kíván betekintést nyújtani, Csetri Elek *Az erdélyi magyar gazdasági gondolkodás 1800-ig* és Kosáry Domokos *Művelődés a XVIII. századi Magyarországon* c. művei által inspirálva. Mint a szerző bevezető tanulmányából megtudjuk, a szövegválogatás kritériumrendszerét – a mű alcíme által is jelezve – három irányból lehet megközelíteni: a korszak, a magyar nyelvűség és a gazdasági tartalom szempontjából. A korszakolás szempontjából a könyv által átfogott időszak két szakaszra bontható: a – természetesen még jelentős reneszánsz hatásokat is mutató – XVII. századot (kora-) – és a XVIII. század első hat és fél évtizedét (késő-) felölelő barokk korra és a XVIII. század utolsó harmadát jellemző felvilágosodás korára.

A kötet által feldolgozott korabeli irodalom nyelvi kritériumait illetően a magyar nyelvűség szintén fontos behatároló tényező, hiszen bár a korabeli tudományos élet első számú közlési eszközeként a latin nyelv szolgált, illetve kisebb részben a német nyelvű szakirodalom is teret hódított, ellenben művelődéstörténeti szempontból a magyar nyelvű irodalom- és tudományművelés e korban két jelentős indítást is kapott: egyrészt a reformáció részéről, másrészt a felvilágosodás nyelvújító mozgalmától. E nyelvi kritérium következtében a XVIII. század első fele hiányzó magyar

¹ Bekker Zsuzsa: *Illik-e magyarhoz csalfa kereskedés? 17. és 18. századi magyar nyelvű gazdasági irodalom*. AULA Kiadó, Budapest, 2008.

² Kovács György, szakcsoportvezető egyetemi adjunktus, Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar Pénzügytani Szakcsoport (Szeged).

nyelvű anyagának megfelelően a kötetben bemutatott művek egyrészt a XVII. századi barokk kor, alapvetően a Bethlen Gábor fejedelemségének kezdetétől számított kb. fél évszázados fénykor termékei, így jelentős részt erdélyi (Kolozsvár), illetve az Erdélyi Fejedelemség által jelentős kulturális befolyásnak kitett felső-magyarországi (Bártfa, Lőcse) területeken kerültek kiadásra, másrészt a XVIII. század utolsó harmada felvilágosodás korabeli írásművei.

A feldolgozott irodalom gazdasági jellegét illetően a bemutatott művek gazdaságelméleti háttérét tekintve igen széles gondolati skálán mozognak a szerzők. E két évszázadban még mindig érezte hatását a klasszikus görög ökonómia, melynek legszébb megnyilvánulása a kötetben Szenci Molnár Albert *Discursus de Summo Bono* fordítása „Az legfőb iorol, mellyre ez vilag mindenkoron serényen és válóban vágyódik” alcímen, de legalább ennyire meghatározó a magyar gazdasági gondolkodásban a római mezőgazdasági és jogtudományi irodalom hatása, e mintából merítkeznek a gazdálkodási és agrárversek (Miháltz István és Baróti Szabó Dávid), különösen a méhészeti irodalom (Vesmás Márton, Nagy Keresztély János). A korszak európai közgazdasági gondolkodását természetesen a merkantilizmus, Közép-Európában még inkább a kameralizmus eszmeáramlata határozta meg, így a mezőgazdasági dominanciájú római gondolkodás magyarországi továbbélése tükrében fontos problémaként jelentkezett a kereskedelmi tevékenység elfogadtatása a nemesi közvélemény szemében, mely Orczy Lőrinc – a kötetnek címet adó – verssorában is megfogalmazódik dilemmaként: „Illik-e magyarhoz csalfa kereskedés?” A merkantilizmus hatása már kimutatható Apáczai Csere János *Magyar Encyclopaedia*jában is, a korszak végén pedig a fiziokratizmus gondolatvilága tükröződik II. József rendeletében (*Rendelet a birtokok felméréséről igazságos és arányos adózási rendszer behozatala végett*) vagy Tessedik Sámuel munkásságában (*A' Parasztember Magyar Országban*), de a smithianizmus hatásáról csak az 1790 után kezdődő új korszakban beszélhetünk.

A könyv első fejezetében a kalendáriumirodalom XVII. és XVIII. századi példáival találkozunk, a legrégebbi 1641-ből, a legkésőbbi 1786-ból való. A kalendáriumok első helyen történő tárgyalását mindenképpen indokolja, hogy a populáris gazdasági ismeretek egyetlen írásos terjesztője volt hosszú időn keresztül, sőt az ilyen jellegű gazdasági ismeretközlés még Apáczai *Magyar Encyclopaedia*jában is megjelenik. A mesterségdicsérő énekeket bemutató második rész azért érdemel különös figyelmet, mert egy erősen agrárorientációjú gazdasági és társadalmi közegben a polgárosodás érdekében folytatott küzdelem lenyomataiként értékelhetjük. A legrégebbi, a vas jelentőségét megéneklő munka 1625-ből való, az ötvösmesterségről írott legkésőbbi írás 1716. évi keltezésű, de találunk a fa-, só- és malomipar jelentőségét bemutató dicséreteket is, szerzőik (Szentmártoni Bodó János, Oroszhegyi Mihály és Felvinczi György) protestáns prédikátorok, iskolamesterek voltak, tehát a protestáns etika és a polgárosodás kapcsolatának egy sajátos magyarországi megnyilvánulásaként is tekinthetünk e művekre.

A kötet további három fejezetében költemények (3. fejezet), verses ismeretterjesztés (4. fejezet) és közmondások, népdalok, imák (7. fejezet) a korszak gazdasági gondolkodásmódjának, közviszonyainak olyan lenyomatai, melyek bár nem szakirodalmi igényűek, de ezeknél talán hívebben tükrözik a szélesebb közvélemény világgképét, így mindenképpen a kor művelődéstörténeti szempontú értékelésének nagyon fontos dokumentumai. E munkák részben az agráriummal kapcsolatos tanácsadás jellegét viselik magukon (Vesmás Márton: *Erdélyi Méhes Kert*, Baróti Szabó Dávid: *Paraszti Majorság*, Nagy Keresztély János: *Méhi gazdaság* stb.), részben morálfilozófiai indíttatású írásművek (Szenci Molnár Albert: *Discursus de Summo Bono, Imadsagos Könyveczke*, Baróti Szabó Dávid: *A' pompa-üzésről*), de találunk közöttük országleírást is (Losontzi István: *Hármas kis tükör*), amely Bél Mátyás szakirodalmi igényű, de latin nyelvű országleírása mellett is említésre méltó.

A könyv két fejezete mutatja be a szakirodalmi jellegű korabeli dokumentumokat, így a szakpróza és folyóirat-irodalmat (5. fejezet) és a hivatalos iratokat (6. fejezet). A szakpróza tekintetében öt művet emelnék ki: ezek közül kettő a XVII. századi erdélyi fénykorhoz kapcsolódik, egy a XVII. századi nyugat-magyarországi barokk korhoz, kettő pedig a XVIII. század utolsó harmadának irodalmi felvirágzásához. Az erdélyi államelméleti gondolkodás hajnalához kötődik Laskai János 1641. évi Lipsius-fordítása, illetve Apáczai Csere János 1653. évi *Magyar Encyclopaediaja*, mely szintén németalföldi hatásokat mutat, s VIII. és X. fejezete gazdasági és államelméleti kérdéseket fejteget. A nyugat-magyarországi irodalom vonatkozásában Lippai János *Posoni Kert* c. munkája emelendő ki, mint a kertészeti szakirodalom első jelentős műve. A felvilágosodás korabeli irodalom tekintetében Tessedik Sámuel – eredetileg német nyelven írt, de két évvel később magyarra fordítottatott – *A' Parasztember Magyar Országban* c. munkája említendő, melyben elméleti megalapozást is ad a parasztság felemelését szolgáló terveinek, így a magyar agrárirodalomban új szakasz kezdetét jelenti fellépése, illetve Vályi András *Magyar Országának Leírása* c. háromkötetes műve, melyet az első magyar nyelvű szakirodalmi lexikonként tarthatunk számon. A hivatalos iratok között Mária Terézia és II. József egy-egy rendelete, céhíratok, valamint aradi, szebeni és brassói ipari és kereskedelmi rendtartások is bemutatásra kerülnek.

A kötet igen értékes részeként említhető a mintegy 29 arcél a XVII. és XVIII. századi magyar nyelvű gazdasági irodalom alkotóiról, főbb életrajzi adataikkal, műlistájukkal és a munkásságukat bemutató irodalmak felsorolásával. Szintén említésre méltó a mintegy 91 tételt tartalmazó bibliográfia az 1790 előtti magyar nyelvű gazdasági irodalomról és a 29 tételt bemutató jegyzék a főbb XVII. és XVIII. századi latin és német nyelvű gazdasági szakirodalomról.